

Ern wenna armastus

ehf

õnnelik pääsemine merehädast.

H. Kundewita.

Pärnus, 1878.

Trükitud W. Borm'i juures.

1

Antonsen unguis unguis

309

Antonsen unguis unguis

Antonsen unguis unguis. — Riias, 11. Mail 1878.

ENSV TA Fr. B. Kreuzwaldi nim.
Kirjandusmuuseumi

Arhiivraamatukogu

1954: 1268 ✓

Antonsen unguis unguis

Antonsen unguis unguis

Käisivad tuhandid inimesi, kes oma sugulasi saatma tulivad. Sääli olivad mitmed naesed, kes oma armsaid mehi Jumalaga jätsivad. Sääli saatsivad poead oma armast isat ja wennad ning õed oma armast wenda. Zuba oli wiimne lahkumise terwis antud ja wastu wõetud. Suuredtäkkid mürisesiwad ja andsiwad ärasõitmise märku. Suure ilu ja uhkusega hakasiwad n'ad minema. Kalda päält ja laewade seest kõlasiwad tuhanded hääled wiimseks Jumalaga jätmiseks. Weel lehwi-tasiwad rätikud mõlemilt poolt siia ja sinna. Paras tuul andis laewadele hoogu, et n'ad warssi päält waatjate filmist olivad kadunud.

Tuhanded õnnesoowimised saatsiwad neid ilusaste ehitatud laewasid ja inimesi, mis ta sees olivad, suure, sügawa mere laeneteesse. Kalda päält tõusiwad sugulaste südametest mitmed eestpalwed ülesse Jumala poole, et n'ad õnnelikult wõiksiwad maale saada, hääd wõitlemist wõidelda ja pärast kahjuta kodu oma armsate sugulaste juure tagasi tulla. Aga oh häda! Sgaühe eestpalwed ei saa mõnikord mitte kuulnud. Alles olivad laewad kesk sügawa Atlandi-merele jõuudnud, kui kahisewad merelaened ja kange tuul neid ahwardama hakasiwad. Kange tuul oli wastu ja laewade sõit pidi seisma jääma. Kull saiwad purjud kokku rullitud, aga sellegi pärast ahwardasiwad tuuled laewa mastisi purustada ja kanged weelaened laemi mere põhja panna. Ahwardamine läks ka täide. Üks nädal oli ärasõitmiseft Lisboast mööda läinud. Laewade hulk oli Atlandi-meres Koheliste-saarte ligidal. Nüüd tõusis kange tuul ja mõne tunni pärast olivad suurem jagu laewu purustatud ning mere põhja heidetud. Laewadest jäiwad mõningad rusud järele, mis merelaenetest siia ja sinna saiwad aetud, aga inimesed nende sees jäiwad kõik oma

wiimist und puhkama. Need ülejäänud vähem jagu laewu saidad ilma masteta ja purjeta niisammuti kangeft laenetest siia ja sinna aetud. Sga filmapilk wõis neid sügawa wee põhja matta, mis ka sündis.

Üks wäike hulgate neist tuhandetest, kes röömsaste ifamaalt oliwad wälja tõtnud, jäi weel üle. Need oju-
fiwad laewa tükkide pääl ühe ligidal olewa weikse, tühja saare pääle. Silmapilguks oliwad n'ad hukatusest pääsenud. Wihane meri uhtus järele jäänud laewa tükid maale, kelle seas mõned pütid toiduse kraamiga oliwad.

Wesiste filmadega seisiwad päästetud kaldal ja lugesiwad järele jäänud sõbrade hulka järele. Palju, wäga palju puudusiwad nende sõbradest. Röömuühõiskamisega teretasiwad n'ad igat merelaentest ja surmast päästetud sõpra. Sgaüks langes oma põlwede pääle maha ja andis tänu Jumalale ärapäastmise eest. Nüüd pidasiwad n'ad nõuu, mill wiisil saare päält äraminekut wõimalikuks teha. Sinna n'ad ei wõinud jääda, sest nälg oleks neid surmanud ja nälja surm oleks weel hirmsam olnud, kui nende sõbrade suremine mere põhjas. Snneks oli nende seas üks kapten, nimega Mello. Seised lubasiwad tema alamaks jääda ja wastutõrkumata ta sõna kuulda. Kapten Mello oli üks mõtterikas mees, kelle nõuu ka nüüd hädaaeal wäga tarwilik oli. Ta andis nõuu, järelejäänud laewa tükkisid, mis laened randa aeasiwad, kokku korjata ja neist üht wäikest laewa teha, kellega n'ad wõiksiwad Portugaaliasse ehk ligidal olewa Afsoori saarte pääle saada. Afsoorid oliwad 300 penikoormat neist kaugel. Dmmetige oli lootus, kui õnn hää ja ilm ilus, mõne pääwaga sinna saada. Säält lootsiwad n'ad abi küllalt saawat. Sääli oli laewu saada, kellega n'ad oma armsa ifamaale wõisiwad

minna. Kuidas räägitud, nenda ka tehtud. Soldatid ja madrused läksivad usinaste tööle. Laewa tüfid saidwad müllawast merest maale toodud. Kui see oli sündinud, hakati laewufest tegema. Muidugi täada, oli see üks raske ja waewaline ettevõtmine ning wõis aga üksnes osawa käte ja targa nõuuga tehtud saada. Tarwilised tööriistad puudusiwad. Kõik pidi tehtud saama, kui ennast surmast päästa tahtsiwad. Häda õpetab inimest. Kõik wead ja wõimatused, mis nende tööd takistasiwad, said wõimalikuks. Laewuke sai walmis. Nõõmuga waatasiwad n'ad oma kordalainud töö pääle. Sgaüks arwas, et selle sõiduriistaga julgeste wõib mere pääle minna. Üksnes kapten Mello ja tüürija, kes laewa juhatajad oliwad, ei arwanud mitte nenda. Nende süda oli kurb, aga sellest ei annud n'ad oma seltsimeestele midagi märku, et need seeläbi oma meelt ära ei heidaksiwad. Nimelt oli see wiga, et palju rohkem rahwast oli, kui laew kanda jõuudis, ja kui weel tarwilikud tööriistad ja toidukraam juure sai arwatud, siis ei olnud lootagi, et see väike laewukene seda suurt koorimat kanda jõuuaiks. Dmmetige ei teatud, keda pidi ligi wõetama, ehk keda pitkalise nälja surmale tühja saare pääle maha jäetama. Sga ettevõtmine ja katse oleks tõeste hirmsat surma ja tapmist wõinud sünnitada. Selle pärast seisiwad mõlemad mehed, kapten Mello ja tüürija, wait ja awaldasiwad üksnes salajas omad mõtted üksteisele.

Arasõitmise tund jõuudis ligidale. Nõõmuga tungisiwad need mere hädast pääsenud laewa, mis neid oma rahwa ja armsa isamaale pidi wiima. Kui nemad kõik sisse oliwad astunud, nägi kapten, et ta mõte teda mitte petnud ei olnud. Väikene sõiduriist wajas nii sügawasse, et ta paljalt waikse ilmaga wee pääl wõis seista.

Suba iga wäikene tuule hoog ähwardas laened üle laewa ääre sisse lüüa ja waestwiisi ehitatud laewa kõige täiussega sügawa mere põhja matta. Snneks kestis ometi waikne ja ilus ilm mitu päawa järgistiku. Nad arwasiwad, ehk wahest saab mõni suur laew wastu tulema ja neid waesid inimesi oma laewa wõtma. Siia tühja saare pääle ei wõinud n'ad ka mitte kauemaks jääda, sest nälg oleks neid surmanud. Sellepärast mõtles kapten Zumala nimel wälja purjetada. Ta andis käsku ära sõita. Kannast wäljasõit tegi kõigile suurt, ütlemata rõõmu. Kerge ja lahke tuul puhus maa poolt neile järele ja ajas laewakest kiireste mere pääl edasi. Wäikestest laenetest kiigutatud sõitis ta wagustate Ussoori saarte poole. Mõne tunni pärast laskis wäike sõiduriist pisut wet sisse, sest praud ei olnud mitte häästi kinni topitud, mis aga mitte suurt wiga ei teinud, sest mehed tõstiwad seda suure usinusega laewast wälja ja toppiwad praud riide tükkidega kinni. Kui aga ilm hää ja tuul waikne, siis wõis julgeste loota 300 penikoormat selja taha jätta ja Ussoori saared õnnelikult kätte saada. Rahutumalt ja täis kurbdust waatasiwad laewa juhatajad pea suure laia mere, pea sinise taewa poole. Ei mere pääl polnud ühtegi laewa näha, kes neile abi oleks wõinud tuua, ei sinises taewa lautuses kardetawat pilwe, kes neid oleks ähwardanud. Nende filmade ees paistis ikka tühi, kõrbesarnane lai meri.

Mitu päawa oli tuul hää ja ilm ilus. Wäike sõiduriist oli juba üht suurt jagu kardetawast teest ära käinud ja Ussoori saarestiku poole jõudnud, ning iga mees rõõmustas ennast wäga, aga kapten Mello weel mitte. Weel wõiswad tema muremõtted täidetud saada. Ühel õhtul tõuuisis palju suurem tuul ja torm, kui enne seda oli olnud. Laened saiwad ikka kängemaks ja suuremaks.

Laewuke sai kui kerge pähklekoor laenetest sinna ja tänna wisatud. Tuba löiwad laened üle laewa ääre ja laewa pragude wahelt tungis wesi palju tugewamini kui enne, siise. Kui tuul weel mõni tund nenda pidi kestma, wõis igaüks arvata, et na'd laenetest kaetud mere sügawuses oma wiimist und saawad puhkama. Suures ahastuses astus kapten tõiste keskele ja ütles liigutatud südamega: „Armsad seltsimehed! Teie saate praegu nägema ja tundma, et meie õnn on kadumas ja hukatus silma ees, kui meie seda aga mitte targaste ja õigel ajal ei tallita. Laew on liiga palju raskusega täidetud, kui meie tema koormat mitte miski nõuu läbi ei kergita, siis peame kõik hukka minema. Ma tean weel üht ainust nõuu, mis läbi ehk muiist meie seltsimeestest päästetud võib saada. Kõige wähem kaksteist kümme meest meie seast peawad üle laewa ääre merde saama wisatud ja nendega ühes ka üks jagu tarwilisi tööriistu. Sell kombel saab meie sõiduriist kergitatud ja järele jäänud mehed wõiwad päästetud saada. Ütelge, kas teie tahate mu nõuu kuulda. Kui mitte, siis oleme armuta kadunud?”

Kõigil, kes neid sõnu kuulsiwad, käis hirm ja wärin üle ihu, aga mis wõis parata, igaüks nägi, et muud nõuu päästmiseks ei olnud. Na'd nikutasiwad oma pääga, mis nii palju pidi tähendama: „jah, meie oleme sellega rahul.“

Wäha aega oli mööda läinud, häda läks iga filmapilk suuremaks, sest tuul sai ikka kangemaks ja meri hirmsamaks. Neg oli wäga kallid. Kapten tegi nii palju liiska walmis, kui inimesi laewas oli. Madrused ja laewa töö mehed jäiwad arwamata, sest et nemad üksipäinis mõistsiwad laewa juhutada ja parandada ja

teised nende kohut ei mõistnud täita. Kaheteistkümmne liiskude pääle sai see sõna „**surm**“ suurde ja selge tähedega kirjutatud. Kes ühe neist liiskudest sai, selle pääle oli juba surmakohus mõistetud ja ta pidi armuta merde saama wisatud, et seega oma seltsimeeste elu wõis päästa.

Kapten Mello oli kokku määsitud liisud oma surwi küberasse pannud ja kandis siis seda iga ühe ette ja laskis liisku wõtta.

Mitmete filmist langesiwad pisarad maha ja suur nuutsumine ja häda kaebamine oli nende seas kuulda, sest igaüks mõtles omaksite ja ligidal olewa surma pääle. Iga käsi wõttis nüüd küberast liisku wälja ja wärikses, kui ta seda lahti tegi. Kes wõis teda enam rõõmus-tada, kui elu, kes enam kurwastada, kui surm. Nende soldatite seas laewas oliwad ka kaks wenda, Pedro ja Antoonius Perinos. Esimene neist oli kaheteistkümmend ja teine kuusteistkümmend aastat wana. Nende wanemad elasiwad kaugel Portugaalia maal. Et nende wanemad wäga kehwad oliwad, läksiwad mõlemad poisid sõateenistusesse, et seeläbi neile tarwilist toidust wõiksiwad muretseda. Ida-Indias arwasiwad n'ad hääd teenistust saawat, et oma wanemaid kunni surmani wõisiwad iga pääw auusaste toita. Balu ja filmaweega oliwad wanemad oma poegi mere pääle saatnud, kus surm ja lahing neid ähwardas. Kodus tõusiwad alati wanemate maeas eestpalwed ja õhkamised halastaja, kõigewägewama Sumala poole, et Ta neid kõige häda ja kurja eest hoiaks ja kaitseks ning terwisega isa ja ema maeasse tagasi saadaks.

Mõlemad wennad armastasiwad üksteist wäga. Kui rõõmsad oliwad n'ad olnud, kui neid kõigewägewam

mõllawast merest kindla maa pääle oli aitnud. Aga kui kartlikud olivad n'ad nüüd, et surmaliisf neid üksteisest lahutada võib. Väis armastust waatasiwad n'ad üks teise pääle ning palusiwad südamest: Kõigewägewam Issand ja Sumal, lase seda surmaliisku minust ja mu wennast mööda minna! Kõige libedam filmapilk tuli kätte. Kapten hoidis kübart wanema wenna ees ja käskis teda tõmbada. Waene Pedro wiiwitas weel aega ja õhkas raskestes omas südames. Wiimaks pistis ta parema käe wärisedes kübara sisse ja tõmbas liisku wälja, kus pääl see sõna „surm“ oli lugeda! Palawad pisarad langesiwad ta filmadesse ning tegiwad teda poolpimedaks. Ta mõtles oma truu isa ja armsa ema pääle, kes kodumaal olivad. Ta oli lootnud neid jälle näha ja neile rõõmuks ja abimeheks olla! Kõik need lootused olivad n'agu ühe hoobiga ära rifutud. Paljalt kole, hirmus surm seisis omas hirmsas ahwardawas kujus tema silmade ees ja ta ihu wärises raske tunni ja pimedada haua ees.

Noorem wend, Antoonius, seisis kahwatand ja walge kui lumi ta kõrwas. Ka tema filmi kaudu jooksiwad palawad filmapisarad maha, sest ta oli juba wenna näüst näinud, mis suguse liisku ta tõmbanud oli. Tõmbamise kord tuli ka tema kätte. Ta pistis julgeste käe ruttu kübara sisse, tõmbas liisku wälja ja andis kapteni kätte. „See on walge liisf!“ hüüdis kapten rõõmsa häälega. Antoonius oleks pidanud nüüd rõõmu pärast püsti kargama, aga seda ei teinud ta mitte. Tema pää wajus ikka madalamale ja wiimaks koguni rindade pääle maha. Ikka enam ja enam jooksiwad palawad filmapisarad tema palet mööda maha. Miks tegi ta seda? Kange kurwastus waewas teda wenna surma pärast. Laewa pääl oli nüüd üks ütle mata suur walulik niutsu-

mine ja häda karjumine, mida keegi fulg ei jõua üles kirjutada. Need kaksteistkümmend, kelle pääle liisk oli langenud, kaebasivad ja nutsiwad kõige waljumine. Nende seltsimehed ei wõinud oma õnneliku juhtumise pärast endid mitte röömustada, waid nutsiwad ka oma sõbrade pärast, kellega n'ad kaua aega seltsis olivad elanud, röömu ning kurbdust ühes nendega maitšnud ja kes nüüd enneaegset surma pidiwad surema. Dsall nutsiwad mõned iseenešte pärast, sest kes julges tõeste ütelda, et see raske lunastamise hind, mis teised pidiwad maksma, neile saaks abi tooma.

Äkiste tõstis Antoonius Perinos, n'agu ühest rutuliseft mõttest kihutatud, oma pääd üles. Tema filmapi-sarad olivad ära kuiwanud ja rööm paistis tema filmest wälja. Ta tõuuis oma istme päält üles ja ruttas kapteni juure. „Armas kapten“, hüüdis pois liigutatud ja tasase häälega, „minu isa ja ema on wäga wanad ja ei jõua endid mitte isi toita. Minu wend Pedro, kes omale nüüd surmaliisku on tõmbanud, oli süüamaale nende truu tugi ja ainuke toitja. Ta on oma wanematele kõik annud, mis n'ad on tarwitanud. Kui tema peab surema, siis peawad ka meie armsad wanemad nälja-surma surema. See ei wõi mitte sündida. Ma palun teid südamest ja alandlikult, et lubage mind tema asemel surra. Minu surmast ei ole suuremat kahju, sest ma olen alles noor ja wäga nõrk oma wanemaid toitma. Aga mina tahan häämeelega surra, kui aga minu wend, minu armas wend seeläbi päästetud saab.“

Kapten Mello oli auus ja sõbralik mees, kes iga inimese wastu, kui see wõimalik oli, heldust üles näitas. Tema oli seda hirmsat ettewõtmist wälja mõtelnud, mille üle ta südame-tunništus wäga ta pääle kaer

bas. Aga mis võis parata, paremat abi ega nõuu ei olnud kufagil, mille läbi mõnigi inimene oleks võinud päästetud saada. Häda ja walu karjumised oliwad suured, ja need liigutasiwad tema südant juba küllalt. Need noore mehe sõnad käiswad wäga tema südamest läbi. Niisugune wenna armastus, niisugune lapse armastus tegiwad tema südant wäga haledaks. Kui ta oma südame tunnistuse järele oleks võinud teha, siis oleks ta mõlemad wennad häämeelega päästnud. Eiisik oli õiget otsust annud ja ta ei võinud sest otsusest midagi täitmata jätta, sest siis ei oleks tema liisutamisest ühtegi, lugu peetud. Kõik, kes surma ohwriks pidiwad saama, oleksiwad võinud tema käsu wastu panna ja nõuuda, et liisutamine uueste saaks käsile wõetud. Kaptenil ei jäänud muud nõuu üle, kui et oma ettemõetud märgi juure jääda. Ta tegi oma südant kõwaks ja ütles: „Eiisik on õiget otsust annud, mina ei wõi sinna midagi parata. Kelle pääle ta on langenud, see peab surema. Siia ei ole midagi muutmist, wahetamist ega asemiku tarwis. Kui meie Jumala abiga päästetud saame, siis wõid sina ise juba oma wanemaid küllalt toita. Mine ära ja jäta mind rahule!”

Kõik palumine oli asjata. Kurwa meelega läks Antoonius kapteni juurest ära oma koha pääle. Wesiiste filmadega waatas ta oma armsa wenna pääle. Ka Pedro oli kapteni sõnad kuulnud. Tema teadis, mis wenna süda oli tahtnud ja palunud ja tänas teda selle hää tahtmise eest. Praegu tahtis ta oma istme päält üles tõusta, oma armsa wenna juure minna ja teda weel ükskord südamliku armastusega kaela ümbert kinni wõtta ja temale suud anda, kui kapten häkilise ja walju häälega hüüdis: „Walmis! Nüüd peab sündima, mis kästetud on!” Sellamal filmapilgul sawad need kakssteist-

kümmend meest kinni võetud ja mäsawa meresse wifatud. Ka pütid ja waadid, mis kapten oli näidanud, said üle laewa ääre neile järele wifatud. Laew sai kergemaks, tõusis kõrgemale ja läks rutuste edasi. Siit ja säält kuuldi weel natuke kisa, mis aga aega mööda vähemaks jäi.

Antoonius Perinos seisis täis walu laewa lae pääl ja nuttis meeleäraheitmise häälega; ta oli oma truud ja armast wenda kautanud. „Hää, wäga häameelega oleksin ma sinu eest surnud! Mis saab nüüd isa ja ema ütlemata! Kuidas saawad n'ad nutma ja hädaldama, kui n'ad kuulewad, et nende ainus tugi ja toitja surnud on!“ kaebas Antoonius kibedaste, keda kapten ja teised laewa mehed päält kuulsivad.

Aga kõik need kaksteistkümmend ei olnud weel mitte surma saagiks saanud. Pedro Perinos oli üks tark ja osaw ojuja. Ta hoidis ennast laenete pääl ülewal ja ojus tugewaste laewa järele. Küll oli wõitlemine laenete sees raske, aga ta wõttis kõik oma jõuudu kokku, ja arwas ennast pääsewat. Tema oli see ainuke neist kaheteistkümnest, kes weel elas. Teised kõik puhkasivad oma wiimist und sügawa mere põhjas külma märja hana sees.

Päike oli looja läinud, tuul waiksmaks ja nõrgemaks jäänud, aga laened wõitlesivad wana wiisi edasi. Sõ jõudis kätte. Pedro tegi mehemoodi tugewate kätega wägewaste tööd ja sai laewale ikka ja ikka ligimale. Olgu et see Sumala armuline tahtmine, ehk sala rääkimine wennaga oli olnud: Wee sees laewa tagumise otsa külles rippus üks jäme köis, kelle otsa külles üks sõlm oli. Noormees hakkas sest kinni ja wõis seeläbi natuke puhata. Kui ta omale uut jõuudu oli kogunud, ronis

tema kõit mööda tasakesi ülesse. Juba oli tema oma parema käega laewa äärest kinni võtnud, juba tahtis ta laewa hüppada, kui üks madrus teda nägi ja walju häälega hüüdis: „Üks inimene on laewa ääre pääl! Laew lähed hukka!“ Ruttu jooksiwad teised sinna kofku ja et n'ad iseendid päästa tahtsiwad, seepärast tõrjusiwad n'ad õnnetumat möökadega vastu.

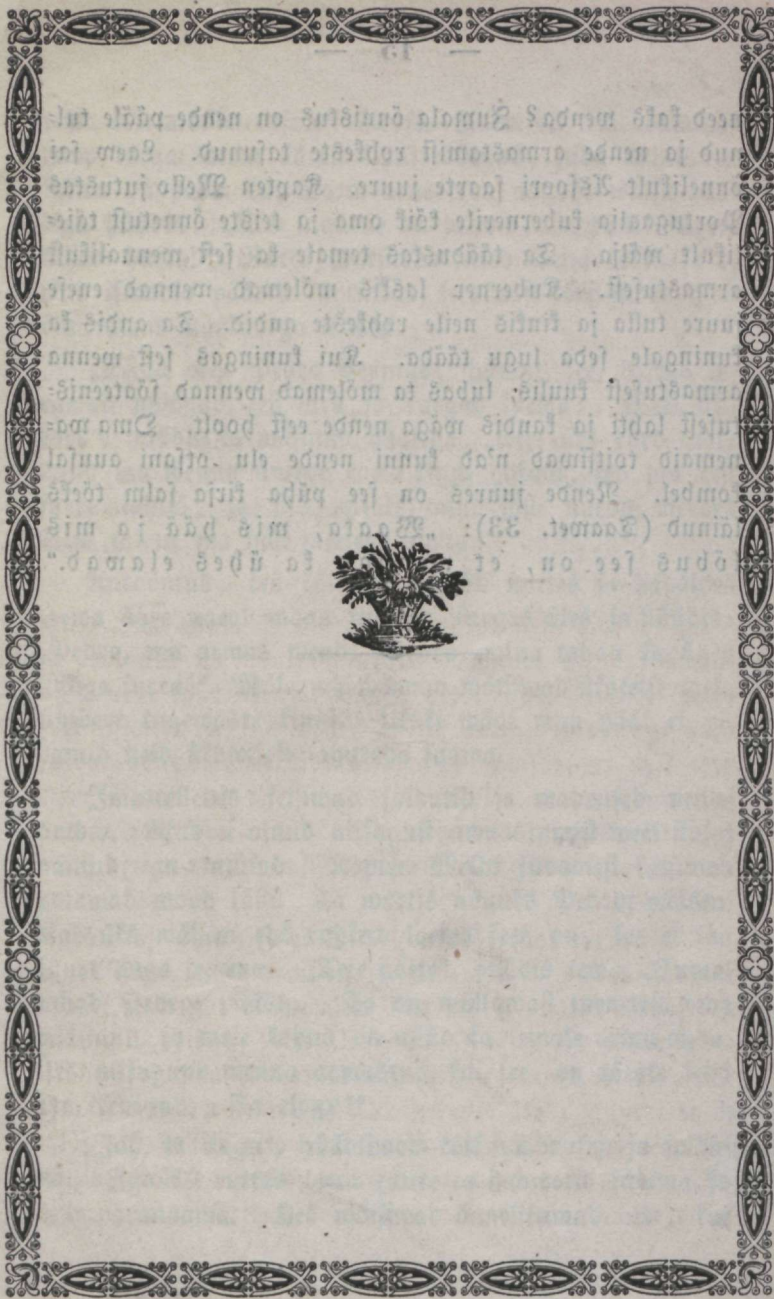
„Mina olen Pedro Perinos!“ hüüdis see, lükkas terawad möögad eest ära ja fargas laewa: „Weel üks furd“, hüüdis ta wäsinud häälega, „weel üks furd laske mind mu wenna ümber kaela finni hakata, kes mu eest surra tahtis, ja siis wifake mind jälle uueste merde! Siis tahan ma hää meelega surra.“

Antoonius, kes kõik see aeg oli nuttes ja hädalbes laewa ääre naeal maas seisnud, fargas üles ja hüüdis: „Pedro, mu armas wend! Pedro, mina tahan ka ühes sinuga surra!“ Mõlemad wennad wõtsiwad üksteise kaela ümbert tugewaste kinni. Ükski wägi maa pääl ei pidanud neid üksteisest lahutada saama.

Smestelledes feisiwad soldatid ja madrused nende ümber. Nad ei olnud niisugust armastamist weel iialgi näinud ega tunnud. Kapten Mello südamest käisiwad palawad wood läbi. Ta wõttis nõuüks Pedrot päästa. Kas üks wähem ehk rohkem laewa sees on, see ei saa suurt wiga tegema. „Teie näete“, hüüdis tema, „Sumal tahab Pedrot päästa. Ta on müllawast laenetest teda päästnud, ja meie kohus on nüüd ka temale armu anda. Üks niisugune wenna armastus, kui see, on tõeste seda ära teeninud. Ta elagu!“

„Jah, ta elagu“, hüüdsiwad kõik madrused ja soldatid. Igauks ruttas tema juure ta haawasid siduma ja neid parandama. Kes wõisiwad õnnelikumad olla, kui

need kaš wenda? Jumala õnnistus on nende pääle tulnud ja nende armastamist rohkeste tasunud. Eaew sai õnnelikult Usfoori saarte juure. Kapten Mello jutustas Portugaalia kubernerile kõik oma ja teiste õnnetust täielikult wälja. Ta täädustas temale ka sest wennalikust armastusest. Kuberner laskis mõlemad wennad enese juure tulla ja kinkis neile rohkeste andid. Ta andis ka kuningale seda lugu täada. Kui kuningas sest wenna armastusest kuulis, lubas ta mõlemad wennad sõateenitusest lahti ja kandis wäga nende eest hoolt. Oma wanemaid toitfiwad n'ad kunni nende elu otsani auusal kombel. Nende juures on see püha kirja salm tõeks läinud (Saawet. 33): „Waata; mis hää ja mis lõbus see on, et wennad ka ühes elawad.“

und fast wenda? Sumala öndigtis on nend pädle tul-
 und ja nend armetamill vöfästet launnd. Saun sei
 uneliltt Kefortt faarte juure. Kopten Pello jutund
 Fortugallo fubertviele täl omä ja teidte öndelitt täl
 tälte wälja. Za tädntes tunde fa fef wendelitt
 rmetatuff. Kubertur laktis indelund wendad cufte
 ure tulle ja tälte nalle vöfästet andis. Za andis fa
 uningole feda lugu tädde. Kui luningos fef wenna
 rmetatuff fualis; ludea fa indelund wendad fötteris-
 ufte lakti ja kande wäga nend vef hoolt. Sama wa-
 remais töltnad n'ad lunn nend vlu öftam öufal
 öndel. Wende juure on fef püpe fefa falm töte
 önd (Zarret. 23): „Wata, mis paa ja mis
 önd fef on, et fa öfere eland.“

